

Партия организацияларынын персоналдыг херектерни көөрүнүң чуруму кандыгыл?

Номчукчулар даразында айтырларга хары бээрн дилээн:
Коммунистерниң үүлдиглериниң дугайында херектерни партия эге организациялары көрбөздө партия райкомнары, хооркомнары көрүп болур бе?
СЭКП кижигүннеринге болгаш кижигүнүңе кандидаттарга хары салга хүлээлр дугайында айтырлар оо кижги боду чок черге көрүп болур бе?
Коммунистик үчөт карточказынга кандыг хемчеглерни бижирит?
Коммунисте берген хемчегин кайы хире хуусаа эрткенде партия организациязы дүжүрүп болуруа?

★ СЭКП ТК-ның органы «Партийжи амьдырал» деп журналдын бо чылын № 4 үнгенинде парлаатынган «номчукчуларнын айтырларынга харылар» деп бөлүктөн алган.

налдыг херээн шиттирлеп болур; ол эрге демократтыг централизмниң утка-шынарыдан тывылган. Ынчалза-даа бодунуң ол эргезин үстүндө турар партия органныр каян эрге-жөк чугула апарганда тускай ажылап болур ужурулуг. Бо таварылгаларда хүлээп алдынган шиттирини ол партия эге организациязынын хура-лынга ыяагыла тайылбырлаан турар ужурулуг.

СЭКП Уставының негеп турары болза, партиядан үндүрер дугайында айтыртыгы шиттирлээрде, эң-не ооаарымчалыг болуп база эш-хуунуң сагыш-салымышкын, ол ышкаш коммунистик буруудан турар херээн хынамчалыг чугалаажап көөрүн халдырган турар ужурулуг. Биче буруудуң коммунистерге партиядан үндүрер хемчегин эвес, а кижизидилгениң болгаш сакылдар көргүзөрүнүң (сагындырыг, доңгулда болгаш оон-даа эске) хемчеглерин хүлээлр ужурулуг.

Партоорганизация буруунуң хүлээлгези—партия кижигүннерин болгаш кандидаттарнын партия болгаш күрүнениң сагыла-чурумун шыгыг сагырынын эзуунга кижизидери болур болгаш партия хемчеглерин хүлээлр чорукту эң ындык хемчег кылдыр көргөш, аңаа хынамчалыг болур ужурулуг.

Каян партия кижигүннерин болгаш кандидаттарнын ажил-чорудулазынын азы бодун ап чоруп байдалынын (чурумунуң) дугайында шиттирүп үндүрүп турда, олар бүгү таварылгаларда боттары-биле киржирин негээр эргези СЭКП Уставы берип турар. Ол болза, коммунистерниң персоналдыг херектерин баштай партия эге органи-зациязынга көөрү болза, коммунистик кылган бурууларын эң хынамчалыг таныжып, оң бүгү ажил-чоруду-лазын ниитизи-биле көрүп, кеземчениң хемчезин ылагытп шын то-дарадырын болгаш эске-даа чүд-дерни эки илередиң алдырын арга-зын берип турар. Оон аңгыда ком-мунистик кем-бурууун чугалаажып көөрү партия организациязынын бүгү кижигүннеринге улуг кижизидик-ин ужу-дузалыг.

Устүндө турар партия органныр болур партиянын райкому, хооркому партия эге организациязынын кир-жилгези чокка коммунистик пер-соналдыг херектерин баштай партия эге органи-зациязынга көөрү болза, коммунистик кылган бурууларын эң хынамчалыг таныжып, оң бүгү ажил-чоруду-лазын ниитизи-биле көрүп, кеземчениң хемчезин ылагытп шын то-дарадырын болгаш эске-даа чүд-дерни эки илередиң алдырын арга-зын берип турар. Оон аңгыда ком-мунистик кем-бурууун чугалаажып көөрү партия организациязынын бүгү кижигүннеринге улуг кижизидик-ин ужу-дузалыг.

Устүндө турар партия органныр болур партиянын райкому, хооркому партия эге организациязынын кир-жилгези чокка коммунистик пер-соналдыг херектерин баштай партия эге органи-зациязынга көөрү болза, коммунистик кылган бурууларын эң хынамчалыг таныжып, оң бүгү ажил-чоруду-лазын ниитизи-биле көрүп, кеземчениң хемчезин ылагытп шын то-дарадырын болгаш эске-даа чүд-дерни эки илередиң алдырын арга-зын берип турар. Оон аңгыда ком-мунистик кем-бурууун чугалаажып көөрү партия организациязынын бүгү кижигүннеринге улуг кижизидик-ин ужу-дузалыг.

Июньнүң бүдүрүлгө планын ажыр күүсеткен

Кызылда «Тыва алды» трестинин автотранспорт конторазынын ажилчылары болгаш чолаачылары база инженер-техниктиң ажилдачы-лары партиянын болгаш чазактын төөүлүг шиттирлеринге хойбаштыр алган хүлээлгерин доктаамал ажыр күүседип келгени ышкаш июньнүң бүдүрүлгө планын база-ла чедишкенин күүсеткен. Тонна чүдүрүлгениң талазы-биле—123,6 хуу, сөөртүлгениң тонна-километрин—122 хуу, машиналарын доктаамал хөдөлип ажилдаарын—113,5 хуу күүсеткен.

Партия, профэвилел организациялары күш-ажылың бүдүрүкчүлүгү бедилериниң күчүлүгү чөпсө болур социалистик чарышты бүдүрүлгеге калбартыр талазы-биле элээн боттуг ажилдап турар. Хана солунарын, агитхуудустарын өй-шаанда үндүрүп, муриаачыларын дуржулгазын көргүзүп сакбыраларыга доктаамал чырыдып турар. Сехтер буруунуң политинформацияларын, лекция, бе-седаларын эки организациястан. Ажил-чин болгаш чолаачы кадрларын мергежилин бедилери-биле техниктиң бөлгүмнерин тургускан.

Трестиниң транспортчулары социалистик чарышче бүрүн хаара тутту-нган болгаш коллективте бүгү кижилерин 100 ажыг хуузу, тодаргай-даларга. 700 ажыг кижги етажончу-лар болгаш ударниктер болуп турар. Оларнын аразында чолаачылардан эш Николаев айнак сөөртүлгө планын 207,3 хуу, эш Саранин—174,1 хуу, эш Кондыба—187,7 хуу күүсе-тишпаан дыка хөй кывар, чаар ма-териалды камнап алганнар. Ол ыш-каш чөс, хола эвиздирикчи эш Астафьев июнь айнак бүдүрүлгө оонал-дазын 342 хуу, слесарь эш Освяни-ков—185 хуу, септелге мастерсая-зынын дарганы эш Афонкин—170 хуу күүсеткенер. А чүс кире ажил-чынар июньнүң ооналдарын 103—160 хуу чедир күүседип, пландан ажыр күрүнөгө дыка хөй рубльдиң орулгазын кириген. Автомашина бү-рүзүнүң ол айда ажилдап алган ажыы планга удур ортумаа-биле 122,1 хуу чедип турар. Кылганын ба-рымдаалат төлээриниң хемчезли 124,6 хуу белээн.

Сыстыг-Хемде ыаш ажил-агайында

Тожу районун Сыстыг-Хемде ыаш ажил-агайынын ажилчынары бо чылдын бүдүрүлгө планын квар-тал саньнда чедишкенин күүсе-тип турар.

Ыаш белеткелчилери чылдын бир-га чартында социалистик чарыш-тын бедик түнелин көргүскенер. Алды ай иштинде 5000 кубометр ту-дуг ыяжын кезип белеткээр тургаш, 7003 кубометрин кескен. Суг оруу-че 6000 кубометрин сөөртүрүп планга көрдүнген, а сөөрткени 6164 кубо-метр болуп турар. Ыяшты суг оруу-биле Кызылче салдадып бадьары-ның планы 111 хуу күүсеткенген.

Бүдүрүлгө чериниң ажилчынна-рынга бо чылдын 4 бажынарны ту-дар ужурулуг, ам 2 бажынар, 1 чу-нар бажыр туттуган.

К. ДАЖЫЖЫК.

Кышка белеткел эки

Бай-Тайга районунуң культура бажыны кышка удур белеткел ажил-дарын эки чорудуп турар. 225 кубо-метр оттулар ыяш белеткелденген. Чайгы септелгени август 15-те бүрүн доозуп алыр дээш ажилдап турар. Тудуг материалды хереклетинер 41 кубометр ыяш белеткелденген.

Д. ШАКТАР.

Школа септелгези

Улуг-Хем районунуң Ленин аттыг колхозта эге школаның септелгези эки чоруп турар. Школаны июнь 6-да иштүктуралат малгашташ, чу-гайлап дооскан. Шалалар бүрүн ты-рыттыган. Школаның крышалары дооступ турар.

Колхоз баштаар чери эш Чырта-кайга удурткан 12 кижини септелге-де тургускан болгаш септелге хе-реглетинер материалдарын үзүктөл чок хандыры-биле автомашина-ны быгылган.

Н. МАЙГЫН-ООЛ.

Ак-сеткилдиг бараан болукчу

Улуг-Хем районунуң Калинин ат-тыг көдээ ажил-агай артелиниң склад эргелекчизи эш Т. Аал-оол эр-гелекчи хүлээлгезин эки күүседип турар. Ол ниитиниң өңчү хөргөлгизин камгалап, кадагалаарыга харыс-салгалы болуп, колхоз баштаар черин берген даалгаларын ажил-херек кырынга боттандырып турар.

Эш Аал-оол складка кирген 4 муң ажыг шээр мал дүгүн районунуң белеткелдер конторазыга дужаа-ган. Ол складка хамаарышкан бү-гү-ле ыязы-бүрү хүлээп алыш-кыннарын болгаш үндүрүп бериш-киннерни озалдашкын чокка чору-дуп турар.

Эш Аал-оол складка кирген 4 муң ажыг шээр мал дүгүн районунуң белеткелдер конторазыга дужаа-ган. Ол складка хамаарышкан бү-гү-ле ыязы-бүрү хүлээп алыш-кыннарын болгаш үндүрүп бериш-киннерни озалдашкын чокка чору-дуп турар.

М. БАГАЛДАЙ.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

М. БАГАЛДАЙ.

Карел-Фин ССР-нин павильону

Бүгү-эвилелдин көдээ ажил-агай делгелгезинде Карел-Фин ССР-нин павильону бодунуң характерлиг ыш силлигелтиг каасталгазы-биле оозаланып турар. Карелдин халы-зында силлип тургаш күүсеткен кай-гамчык улуг чурукта республика-ның улус ажил-агайынын кол адыр-лары—ыяш үлетпүрү, чер ажылы, мал ажылы, балык ажылы көргүс-түнген. Ында колхозчу херэжениң болгаш ажилчынын ыяштан чазар кылган буруугаар бедип турар ийи скульптуралары кончут чараш. Ки-рер эжиктерин эргинерин база ол ышкаш улуг уран шевери-биле угу-лаап күүсеткен. Павильонунуң кол эжиниң кырында республиканың дөрт метр сүлдэи бедип үне бер-ген.

Карел-Фин ССР-ниң павильонун-га чүнү көргүскен турарыл?

Павильонун директору П. А. Березняк СЭТА-ның корреспондент-изибиле беседазынга мынча деп чугаалаан:

— Павильонун ажилдакчылары-ның коллектив республиканың мурнакчы колхозтарынын, совхоз-тарынын болгаш көдээ ажил-агай-ынын тус-тус чаарткычыларынын чедишкенин эң эки көргүзөр дээш чурукчулар Н. Полосков, Г. Стронк болгаш кол методист А. Кеконоен оларнын удуртулгазы-биле элээн үр үенин иштинде улуг күш үндүрүп ажилдап келген.

Павильон-биле танымчышкын ки-рер залдан эгелээр. Оң дөрүндө хананы дургаар делгелгедэ эң-не улуг чурукту аскаан. Оң көргөн ки-жи харын-даа Карелиянын бодунда чедер берген ышкаш кылдыр бода-нып эээр. Кайнаар-даа көөрүңге—чингир ногаан шивилер, суук хөңү халдыларды арга-ыяштар болгаш оларнын аразында хөй саныг ак-кек хөлдөр, хемчир чигирталың кестүп чыдар. «Кывач» суг ужал-ды Суна хем бодунуң сугларын шөл-төн чоргаар чууп балдырып чы-дар. Оң эриктеринде—колхозчу дуурлар туруп турар. Элээн мурдыр, дүдүскетки куу туманнар аразында—Онега хөл, Петрозаводск, Кон-допога болгаш республиканың эске-лаа үлетүр төптөрүнүн бараанын көстүп тургалар. Чурукта болгаш майык-хоолгаларда республиканың ажилчы чоннары оң дузазы-биле бойдустан чаа черлерин чаалап ап—тулааларын кургалдып, арга-ыяшты аштап арыглап ап турар кү-чүлүг совет техниканы көргүскен.

Арга-ыяш—республиканың кел байлаа. Оларнын шөлү республика-ның бүгү девискээринин алдан хуу-зун эжелеп турар. Тудугта херек-лээр миллиард кубометр ыяш—кур-лавыр ындыг. Совет эрге-чагырга-нык чылдарында ыяш үлетпүрү улус ажил-агайынын бедик механизасты-тынган адыры болу берген.

Октябрь революциянын мурунда көдээ ажил-агай чорударынга Карелиянын чериниң чүгө ийи хире хуузу ажиллатынып турган. Ооң ыяш, тулаа хөлдөр, хорум даштар шыа алган аргалардан тараа та-рыыр черин чаалап алыры—хуу, та-раачынын эрээр-даа аргазы чөк хе-рек турган. Күчүлүг техника-биле чөпсөлгө социалистик көдээ ажил-агай, коллективтиг күш-ажыл, шаанда кижги ажил тилеп ап шы-давас кылдыр бодандырып чораан бергелерин ажим тилээш. Ол шаан-да «калан» черлерде ам бедик дү-жүттери өстүрүп ап турар. Тарыл-га шөлдери чүгө 1916 чылдан 1950 чылга чедир үе иштинде 44 хуу ул-гаткан. Мурунда арга-ыяштар, ту-лаалар жезлээн турган муң-муң гектар черлер ам культурулуг көдээ ажил-агайынын тарылга шөлдери бо-лу берилгезин. Республиканың көдээ ажил-агайына партиянын болгаш чазактын күүсеткен дузаламчызы Ада-чурттуң Улуг дайынның үе-зинде дайзынга үрегдетирген кол-хозтарыны, совхозтарыны болгаш МТС-терин катап тургузарынын дүрген темпилерин хандырган. Чүгө-ле 1946—1950 чылдарда тараа, но-гаа болгаш картофель культура-ларын тарылга шөлдери барык бү-дүн чартык катап калбарган, мый-зыг бода малдың баш саны үш катап, а хаванарынын—беш чартык катап өскөн. 1954 чылда республи-каның колхозтарыга мыйзыгты бо-да малдың баш санын 15,4 хуу, оон иштинде инектерин 25,4 хуу болгаш хойларын 15,1 хуу өстүрерин көр-ген. Көдээ ажил-агай культура-ларынын тарылга шөлдери элээн ал-гыдар.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

Колхозтун мурнакчы малчынары

Таңды районунуң «Революциянын чабыжы» көдээ ажил-агай арте-линин хоочун хойжуу эш С. Дүп-тең үр үенин иштинде артелинди хөй малын малдап, колхозтун мурнакчы малчыны деп санадып турар. Ол мал-нын баш санын өстүрүп, оң чоруду-тууну бедилер дээш ам уде чайгы одар-белчири таарышты.

М. БАГАЛДАЙ.

Чер ажылынын залы. Республиканың механизаторларынын болгаш хову ажылынын ажил-ишчилери-ниң чедишкенин дыка толдазы-биле көргүзөр төлээде, павильонунуң ишмекчилери ыязы-бүрү нарын чөп-сектерин хергелеп ажыглан. Оло-не МТС-тин ажил-чорудулазынга холбаштырган дөрт делгелер зал-ды ажыдып турар. Ол МТС-тин ажилдап берип турар 19 колхозта-рынын амгы турар черлери шаанда шагда Ладога хөлдү шенектериниң бирээзиниң дүвү турган, мынчанга оң суу аңаа талаалыг ыягы черин арттырып каан турган. Тулааны кургалдыр, арга-ыяшты туруп аш-таар, кезек-кезек арыгларын ыя-жин кезер, чер кургалдырын каш-каш муң километр дуртгук канал-ларын казып үндүрери негетинип кел-ген. Ол бүгүнү амгы үениң күчүлүг техниканы-биле чөпсөлгө Оло-нец МТС-тин коллектив кылып күүсеткен. Чүгө 1953 чылдын дүр-гузунда станциянын тускай отряды колхозтарда 640 гектар тулаалыг черлери кургаткан.

Язы-бүрү агротехниктиг хемчег-лерни боттандырып чорудары-биле кады тарыыр хөрүнүнүң чөмишти кадын ханыларды талазы-биле МТС база чугула ажилдарын чору-дуп турар. 5.670 гектар шөлдүг та-рылга черлериниң хөрүнүнүң чө-мишти кадын 16-дан 24 сантиметр чедир ханылааткан. МТС-тин ажил-дап берип турар колхозтарында культурулуг тарылга шөлдөрүнүн чө-мишти кайттарын ханыларды чугай, органиктик болгаш минерал-дыг удобрениелерин колдуруунуң ба-за хөй чылдыг бобылыг болгаш зыяктыг сизгенериниң холумакта-рын тарырынын аргазы-биле чору-дуп турар.

Залда төп чери Тельман аттыг колхозтун калбак көргүзүү ээлеп турар. Ол колхозтун ажил-агайы оң дарганын агроном А. Дубров-ский ажилдап киргениниң сөөлүгү чү чылдарынын иштинде эки хөң-жүлдени чедип алган. Үш делгедге көргүскен сан-чугагалар колхозчу-ларын чүткүлдүг күш-ажылынын дугайын, колхозтун бүдүрүлгези тилелгелериниң дугайын херечилеп турар. Мурунда 8—10 центнер та-раа ажаап ап турган болза, эрткен чылын колхоз күзүн чажып тараан кызылтыг гектар бүрүзүндө 29,5 центнер дүжүттү ажаап алган; ногааларын, картофельди, сизген-ий болгаш мал чөми корноплодтар-нын дүжүдү ийи—үш катап улгаткан.

Тарылганын, шынааларын бол-гаш оларнын 100 га бүрүзүнге хамаарыштыр эрткен чылын 39 баш мыйзыгты бода малды, оон иштинде 15 инектерин азырап тургаш, соп каан байдалында 39 центнер дензи-лик эйти, 437 центнер сүттү алган. Бир эвес 1950 чылда тарылганын, шынааларын болгаш оларнын 1 гектарындан кирип алган акша орулгазы чүгө 422 рубль турган болза, а 1953 чылда ол 2.235 рубль-ге дөңсөй берген.

Чедишкенин чүү экелгенил? Ха-мыктык мурунда—ажылдарын чөп организациястан, мелiorативтиг чет-келерни бодалдыг, чөп эле тургус-канында болур. Тарылга ээлчөтү-рилгезиниң шөл бүрүзүндө хөрүн-нүң оңза байдалыга хамаарыштыр мурнакчы агротехниканын бүгү не-гелделерин сагып тургаш, хөрүнүн ажилдап кылдырыны ол шөлге та-арыштыр көрдүнген тускай система-ны тургускан. Мында хөрүнүнү ха-ныладыры, чугайыдыры, чажары-ның бедиткен нормалары-биле сор-туг үренинерин чажып тарыыры болгаш эске-даа агротехниктиг хем-чеглер кирип турар.

Көдээ ажил-агай бүдүрүлгезинге ажилатын эвез чөриг сонгу чуктуң байдалыга бедик барааныг, хөй адырларын ажил-агайны канчаар тургузуп ап болурунун үле-гер-чижээ Тельман аттыг колхоз-тун ажилынын дуржулгазы берип турар.

Чер ажылынын залында ол ыш-каш республиканың эске-даа мур-накчы ажил-агайларынын чедиш-киннерин көргүскен. Капустаның эки дүжүдү-биле оозаланып ады чарлатынган Сортовальдыг совхозу, хөй чылда үнер сизгенерин бедик дүжүдү-биле алдаржаан Куркий районда Январь 9-зу аттыг колхоз болгаш өскөлөр-даа аңгы делгелер-ин ээлеп турар.

Мал ажылынын залы. Мында шүптү-ла чүвени сизгенер өңүңге дөмөйлөштүр будуп каастаан, оон

дуржук гипсалиг плиткылар-биле кылып каан ханаларга безин кле-верни, виканы, тимофеевканы дүр-зүлөп көргүскен. Республиканың колхозтарынын болгаш совхозтары-нын черлеринге тарып өстүргөн ол ла сизгенериниң спорттарын мында салган.

Делгелгениң киржикчизи — «По-бед» совхозтун сүт-бараан ферма-зы сөөлгү чылдарын иштинде сүт-түң бедик саалдазын чедип алган. 1948 чылда инектен ортумак саалда 1.941 килограмм турган, а 1953 чылда ол 3.572 килограмм четкен. Ол болза, малга быжыг чөм суурну тургусканын түнели.

Саарынын муруну чарында инектиң эминиң допшузун чылыг суг-биле чөдүп ап турарын сана-лаан «Суоярви» совхозтун саанызы К. Лещо Бүгү-эвилелде алдар су-рагыл. Ол бөдүүн арга дыка ажык-тыг чүүл болуп турар. Сүттүн үскү-рү ортумаа-биле оон килограмм бү-рүзүңгө 2,5 грамм чедир бедип турар. К. Лещонун дуржулгазын-га онза делгени хамаарыштырган.

Ары ажылы—Карелиянын көдээ ажил-агайынын эң анык адырла-рынын бирээзи. Дайын сөөлдүң чылдарда республикаже сонгу-чүк түндүн аңгыда, кавказ арылары-нын 520 өлгөри ап кириген. Олар ук чериниң агаарынга эки тааржып өөрени берген болгаш клеверни, капустаны, турпестни, а ол ыш-каш химиктиг ыяштарын чекетке-ринге үрени таралды эгелер берген. Ол бүгүнү мында, ылангыя Олонец районда «Коммунизмче орук» кол-хозтун чижээнде, ол колхозтун ары ажаакчы И. Ветонун дуржулга-зында калбаа-биле көргүскөн.

Республиканың хөй саныг хөлдө-ри, хемнери болгаш далайлары бал-кылыг ды

Чагытайга дыштанылга бажынын тургусса чогуур

Тыва областа амдыгаа чедир чагыс-даа дыштанылга бажыны чогуу-га шинзыгары берге. Организа-тааанда чагаар тургустунар эвес, чок болбайн канчаар. Ажылчы чон дыштанылганын ыраккы областгар ба-рып, орукка элзэн хэй чарыгалдар-ны үндүрүп чорааш эрттирип турар. Дыштанын күзүн шупту кижилер ыңаачы чоруп шыдавазы база-ла билдингир. Чамдыктары хемер кы-дында сырткымштарды-даа олургулаар, өскелери майгынарды тайгаларже-даа үнгүлээр. Ынчалза-даа хэй нуруузу дыштанылганын аяк чокка анаа-ла эрттирип турар.

Дыштанылга бажыны тургу-занын медицина болгаш чагаар бүткен бойдус чурумалдар талазы-биле кайгамчык эки черлер бистиң областа дыка хэй, Кызыл хооранын чанында безин бар. Ол таарымчалыг баяктарын ажыглап, дыштанылга бажыны тургузар дугайында түн-вел чок чугалар, хоозун саазын би-жимелдер областың профэвилелдер чөвүделинге элзэн каш чылдарда улажып келген.

Бистиң областа дыштанылга ба-жыны тургустун ВЦСПС-тиң 1953 чылда чедир ээни херенгизин, ону ажыглап шыдаваз чөнгөңг байда-лы билгеш. Облпрофэвилелдер чөвүделди албаан. Амгы үеде белет-кел хамаан чок, харын кааа, кажан дыштанылга бажыны тургузар ду-гайында чугаа безин дыңналбастан.

Областың дыштанылга бажынын кааа тургустун шинчилээр соруга-биле облукскомунуң архитектура килдининден болгаш областың ка-дык камгала килдинин чанында санитар-инспекция черинден 1953 чылда тургустунган комиссия эң таарымчалыг черин Чагытай халду чаны деп көргөн. Шала дээрбекте-чек, кайгамчык чурумалыгы олар чараш халдуу дооразы 6, а узуну 8 километр, суу кончук арыг, дүвү элзинненчек сайлыг. Ол болза, об-ласта балык талазы-биле эң байлак хөлдөргөн бирээни. Ында ховунуң яны-бүрү куштары база бар.

Чагытайның мурнуу талазында, мырынай-ла оң чанында четкилеп келгилзэн Таңды-Уулан судак ча-

раш үнүштерге шиметинген, байлак кат-химистеринг өнүктүрүп магадан-чыг чаагай хөлге хээледир көрүң-чүктелип турар. Ол сында кандыг аянар чок дээр, үе-шагдан бээр чо-нуң кирип келгени Маңнайлыг-Хем-ниң аржааны база ол хөлдүк чогуун-да.

Областың дыштанылга бажынын Чагытайның мурнуу-барын тала-зында, хөлдөн 800 метр черде тайга элзэ аякка тургузарын комиссия шинчилээ. Дыштанылга бажынын тудууларына херелгээр ыяш болгаш даш материалдар ында ды-ка элбек. Сутнуң хандырылганын хөл кыдынга сордурар станция тургускаш-даа, мынд үнүп чыдар дөргүнериң суун элбекшидип-даа тургаш база өске-даа арга-биле чо-рудуп болур.

Дыштанылгыларга таарымчалыг бүгү байдалды Чагытайга тургузу-п болур: аш-чөмгө балыктын төтөн-мөк коорлавырлары, колхозтарын оң чургулаа куш болгаш мал фер-малары бар. Чагытай суг спортун болгаш лыжа базанын организа-тарына эң-не таарымчалыг черин бирээни.

Бо чылдын июньда облононун, комсомол обкомунуң, күш-культура болгаш спорт комитетинин Чагы-тайга организастаны школаны тур-густунга область садыду дыка солун болуп эрткен. Ургүлүк болгулап ту-рар шак ыңдыг организастыг ужу-ражылгалар болгаш ажылчы чоңуң каш он чылдарын дургузунда анаа кээп айчы, балыгы ажыглавышаан, дыштанылганын эрттирип турар чо-рук таарылга эвес, Чагытайның байлаан, адаа чоңуң ынакшылын херечлеп турар.

Областың дыштанылга бажынын Чагытайга чоокку үеде тургузар хемчеглерин дарый ап чорударын облпрофэвилелдер чөвүделинден не-гээр үе келген. Хоозун чугаалардан, бюрократыг, төнчү чок саазын агымшыкынарында шиптирлиг чайлаар, чоңуң чөптүг негелдезин хандыраар херек.

Эмчи П. ЧЕРКАШИН.

Мергежилдиг тудугжу

Эш Даанчык 1949 чылда Току районга организастанган «Май I-зи» колхозтуң кежигүнүнге кирген дооран-на тудуу бригадасына ажылдап эгелзэн. Баштайгы үеде ол тудугнуң дузалаар ажылдары бо-лур чагы орну казар, бажың кыры болгаш оң адаан доурактаар дээни ышкаш бөдүүн ажылдарын кылып турган.

Эш Даанчык чорту ол ажылга өөренип, чудук чоңарына, бажы-нын ханазын тургузарына кончук дүргөн мергежил, бригаданың шевер

болгаш шалыпчы тудугжуларынын бирээни болган. Ол ам 40 ажыг чуртталганын бажыңарын, клуб, школа, мал фермазынын элзэн хөй тудууларын эгезинден төнчүүнүгө чедир тудушкан.

Эш Даанчык тудугнуң нарын кы-дылары сонга, хаалга чаактары, крыша дээр ышкаш чүүлдерин кы-лып, колхоз бугурулгезинге мурнак дуржулгазын көргүскөн.

Н. АЛЕКСЕЕВ.

Областың малчынарарында

(Чагаалар допчуламы)

Нинтиң мал ажылын хөгжүдөр дээш кызыкмак ажылдап турар мал-чынар колхозтарда эвээш эвес. Би-жикчи эш **Болай-оол** Таңды райо-нуң Сталин аттыг колхозунуң чыл-гычызы эш Хуна-Карааның чедиш-киннерин бижэн. Ол чылгычы чыл-гыны эң эки оыттуг чайлагда семир-ттип турар. Эрткен чылда төрзөн 45 белегин кулуннарын шуптузун мен-ди алган, бо чылын төрзөн 58 беле-рини кулуннарын база менди өстүрүп турар. Эш Хуна-Кара 1953 чылда 1400 күш-хүннерин ажылдап алган, бо чылын чылгынын баш саяны өс-түрериниң планын долдур күүседир дээш социалистиг чарыштын күлээл-гезин алган.

Тес-Хем районуң Калинин аттыг колхозунуң чылгычылары: И. Бал-доң-оол, С. Нурзакаай, О. Човуу олар беш чыл дургузунда колхозтуң чылгынын менди өстүрүп келген ду-гайын эш **Көгүш** бижип турар. Бал-доң-оолдун ажалгазында 374, Нур-закаайда 304, Човууда 308 баш чыл-гы бар, одарланышык эки органи-застатынганы-биле чылгы эки семир-тип турар. Бо үш чылгычылар кайы-зы-даа бо чылын төрзөн бүгү беле-рини кулуннарын бүрүн менди алган.

Школаның чаа чылга белеткели хонудап турар

Чөөн-Хемчик районуң Калинин аттыг колхозта чед чыл шк.сазы элзэн үр үеде туруп калган болгаш чедикласчыларын үш удаа доосту-руп турар. Ол школаның ажил-чо-рудулганынче болгаш өөреникчилер-ин, башкыларын амыдырал чурт-талгазынче сагыш салдырмайп ту-рар.

Интернат чоктуң ужурундан эр-тен өөредилге чылында столован-аның болгаш яслинин бир өрзалинге 30 өөреникчини тургускан, арткан 30 өөреникчи колхозчулар бажың-нарына чурттап кыштаан. Башкы-лар бажың база чедиптес. Школаны бичи өрзалинге чед башкы, яслинин бир өрзалинге дөт башкы кыштаан. Ол практикачы көрүп ту-ра-ла, бо чылын кандыг-даа туду-лар көрдүмзени, ону хемчег ал-байн турары таарышпас.

Чаа өөредилге чылынга школаның белеткели болгаш септелгези багай чоруп турар. 30 орунуң, 30 партаны «Коммунизмче орук» кол-хоз-биле керээ чаргаш, чагыны кылган деп мездэр бар. Оң кырынга 30 орун, 40 парта база немей кыл-дынар. Ам оларнын кандыг-даа ма-териалдары хандырттырмаан. Баш-кылар бажынын кышалаарынын, школаның девискээрин херимизери-

1954 чылдын эрткен беш айларында Балдоң-оол 760, Нурзакаай 660, Чо-вуу 653 күш-хүннерин ажылдаан.

Эш Дагба Чаа-Хөл районуң «Тилелге» колхозунуң хойжуу. 1948 чылдан бээр амга чедир оң ажаап турар шээр малы чыл бүрүдө өзүлдеги болуп келген. Ол эң баш-тай хүдзеп алган 150 баш шээр ма-лын 2500 баш чедир өстүргөн. Хой малды ажаар, өстүрер талазы-биле мал ажылынын тускай эртемингелер-иниң сүмезин ол үргүлчү ап турар. Хой дүгүнүң кыргыздыгына болгаш хой чуулдасына ол идекпейлг ки-ришкен. Хойжу Дагбаның бо эки ажылынын дугайын эш **Сундуу** бо-дунун чагазынга демлегзэп.

Улут-Хем районуң Калинин ат-тыг колхозу эрткен чылда садым эл-ган дон укаалыг аскырын эки азы-рал ажаалгада тургускан. Чылгычы эш Мекпер-оол 37 белегин ол аскы-рың эдериштирген. Оон өске беле-рини эдержилгези үргүлчүлөп турар. Колхоз чылгынын үрелел ажылы хөгжүдериниң хемчеглерин чорудуп, зоотехник эш Серонот бо талазы-биле идекпейлг ажылдап турар деп эш **Багалдай** бижэн.

ниң материалдары чок. Бо чылын 8 пекча тургустунар, оң тууйбулары белеткетиңиз.

Көдээ Совет (даргазы Бора-Кө-же), колхоз баштаар чери (даргазы Дакпай) школаның септелгезин дүргедеринче кичээлгэй салбайн турар. Колхоз баштаар чери 1600 кубометр ыш белеткеп бээр-биле школаның ашканы алган, херек кы-рында школа чанында ыяш чок. Ба-за 400 килограмм бензин алган, оң-биле чүңү-даа кылып бербээн.

Школаның белеткетиңиз ыяжин сөөртүп бээр-биле Чадаанада ав-тотранспорт конторазынын чорут-кан машиназы орук чок болган ужу-рундан дедир чедип келген.

Районуң (эргелекчизи Рахма-нов) талазындан ол школаның мын-дык байдалын көрүп тура-ла хемчег албайн турар.

Өөредилге эгелзериңе чедир бү-дүн чартык ай арткан болгай. Ка-линин аттыг колхозта чед чыл шко-лазын өөредилге чылынга белет-кели дүргедеринче тодаргай хем-чег алас болза, өөредилгеге шаптык болур, эрткен чылдын чет-пестеринден чайлап шыдаваз апар.

М. ЧУДДУМ,
СЭКП райкомунуң инструктору.

Тараанын хоралакчылары-биле демисел

Чаа-Хөл районуң Булуң-Терек 7 чыл школаның өөреникчизи Х. Юра болдунуң думазы Рыма-биле калы чагы дыштанылгада тара-анын хоралыг дайзынары-биле де-миселди чорудуп турар.

Олар өргөлөр болгаш күскелерин какалап, дузаттап, суг кудуп тур-гаш, хүнде ортумаа-биле 50-ин өлү-рүп турарлар.

Х. ТАВАРЫШТАЙ.

Илерзэн четпестерни дарый чайладыр

Сүт-Хөл районуң Киров аттыг колхозунуң отчөттүг хуралы болган. Адаа артель бугурулгезинин чартык чыл дургузунда ажил-чорудулгазы-ның дугайында баштаар черин дар-газы эш Очур-оол илеткел кылган. Колхоз чакы тарылганы чедиш-кинин дооскан, бүгү тараа культу-раларын ийи катап сугтарган. Хову бригадасында колхозчулар бо чы-лын тараа культураларының гектар бүрүзүндө 18—25 центнер дүжүттү чедип алып дугайында хүлээлгелер-ин алгаш, кызыкмак ажылдап турар.

Нинтиң мал ажылын хөгжүд-ериниң чартык чыл планын (өшкү-ден өскезин) күүсеткен. Малчынар бүгү малды чайлагаларда семиртип турар. Хойжулар Салбагар, Ирик-пей, Кодур-оол олар боттарының ажаап турар хойларын чыл бүрүдө менди өстүрүп келген. Олар хойлар-ның чир снгенин болгаш кажаала-рын белеткеп алырынын хемчегле-рин чорудуп турар.

Ындыг-даа болза, ажылда четпес-тер дыка хөй. Колхозчуларын ху-ралы белеткелдиг эвес куду денелге эрткен. Ылангыч малдык баштаар чериниң даргазы эш Очур-оол то-даргай түнел чок, боттуг анализтиг эвес, эреңгей илеткел кылган, кол-хозчуларын чартык чыл дургузунда кылган ажылдарының тодаргай көр-гүзүлгенин чугалаваан. Колхоз бү-дүрүлгезинде улут четпестерни узук-каарынын болгаш перспективтиг ажылдарын күсүдериниң хемчегле-рин илеткелчи айыптаан.

Колхоз снген ажаап алышыкы-

нынга белеткелни июль 3-ке чедир дооспайн турган болгаш снген кезилдеңизге организац чок кирген. 1951 чылдан бээр тудуу планы чыл бүрүдө күүсетинмейн келген. Мур-нунда шала туттуңган малташ ба-жыңар үрелеп турар апарган. Ту-дур бригаданың бригадир эш Се-мис-оол тудугжуларын ажылга чөп организаствайы, күш-ажылдыг бү-дүрүчүлүүн бедидер талазы-биле демисешпей турар. Колхоз 1954 чылда 20 чуртталга бажыңары ту-дар планниг, ам чүгле 4 бажыңдык ханазы туттуңган. Тууйбу сарайы чогундан 16 муң тууйбу шуут ажы-лагымас кылдыр үрелген.

Колхозчулар артель бугурулгези-нин ажылында четпестерни дүргөн чайладырының тодаргай хемчегле-рин алып дугайында баштаар чер-ден шыңгыр негзэн. Снген ажаап алышыкынында хожудаашкыны доп-дораан чайладыр дээш колхоз баштаар чери колхозчуларын күш-ажылын шын организаствар херек.

Тараа культураларынын, оң ш-тинде кызылтустың эки дүжүдүн че-дип алып дээш колхозчулар сутта-рылганы эки чорудар болгаш тараа шөлдеринде бок үнүштерни доп-до-раан арылап аштаар, өрге, күске, шерги болгаш кушкаш дээр ышкаш тарааның дайзынары-биле шипти-рилг демисел чорудар хүлээлге-ли. Нинтиң мал ажылын хөгжү-дериниң бүгү болдуар аргаларын колхоз баштаар чери болгаш бүгү малчынар амдыралга боттанды-рары артан.

М. БЮРБЮ.

Өвүр районда мал ажылының чаңгыс талалыг хөгжүлдөзи

Нинтиң малын чыл баш саяны өс-түрер сорулганы Өвүр районуң колхозчу малчынары бо чылын че-дишкенин күүсеткен.

Районда малдык баш саяны өс-тү-рериниң планы бүгү чүзүнер айы-биле ажыг күүсетинген.

Ынчалза-даа мал ажылынын про-дуктуулугу бедидер бүгү-улусчу со-рулга четпес күүсетинип турар. Колхозтар хой бүрүзүндө ортумаа-биле чүгле 1,3 килограмм дүжүк кыргып алган. Инектерден сүт саап ап турарынын амгы хемчээли чылда 400 литрден ашпас байдалды көр-гүзүп турар. «Торгалыг», «Совет Тываның 5 чылы» колхозтар инек-терин бызааларындан чарып саар арганы багай ажылап турарлар.

Мал ажылынын продуктуулугу бедивейн турары болза, эрткен кы-жын малдын азыралын болгаш ажаалгазын багай чорутканын

түңелди болур. Ылангыч малдык чөм-сууру четпес белеткетиңиз тур-ган, а бо чылын снген кезилдеңизге белеткелди «Коммунизмче орук» кө-дээ ажыл-агый артелиңден өске кол-хозтар июнунуң төнчүүнүгө чедир эгелзээн.

Көдээ ажил-агыйның хөгжүлдөзи дээш дириг, организацкы ажылдар районда ам-даа кошкак. Районуң көдээ ажил-агый килдинизин эрге-лекчизи Шумихин, ол килдинизин ажылдакчылары Сонам, Дармажал, Сорулга олар амгы үеде доктаамал арагачылар апарганнар.

Көдээ ажил-агыйның хөгжүлдөзи дээш, ылангыч мал ажылынын бед-иде продукттуулугу дээш демиселге кө-дээ ажил-агыйның тускай эртемин-леринин, бүгү колхозчу ажил-ишчи-лериниң күжүн шиптирли-биле мо-билизастаары чугула.

А. АДЫГЖЫ.

Суггарылга багай чоруп турар

Тес-Хем районуң Калинин аттыг колхозу Ужарлыг-Хемде 400 гектар кызылтусты тараан. Хову бригады-нын бригадир эш Дажынын удуртканы 13 суггарыкчылар кызыл-тустың бирги суггарылганы ам-даа дооспаан. Ынчаңаар олар улут бу-руулуг. Бир кезек черде 56 гектар тараа суг-биле чедиптир хандыр-тынмаан, шокарлай сугтаргыңан. Суггарыкчы Дажываа чүгле, 0,28

гектар, Удүмбараа 0,18 гектар тарааны сугтарган.

Сугтарбаан тарааны черден ка-зып алгаш көөрге, оң өзүд үнериге улут бергелзешкин таварышкан болган, харын ол үнерден туржук кадып, кургап калган. Сорулга болза, тарааны кандаашкындан кам-галап алып дээш шыңгыс демисе-жири болур.

С. КӨГҮШ.

Ажылчын аггы-биле тараачыннарның эвилели — улус демократтыг тургузугнуң бузулбас үндезини

Улус демократиязының чурттарында социалистиг тургузушкунуң чедишкенинеринин үндезиниң ажылчын аггы биле күш-ажылчы тараачыннарның быжыг эвилелинде болуп турар. Ийи найыралдыг ак-гыларын ол эвилели болза, ажыл-чын аггының диктатуразының база бир хевири—улус-демократтыг тур-гузугнуң быжынын болгаш бузул-бас чорунуң үндезини болур.

Ажылчын аггы удурткучу ролду болуп турар үеде ажылчыннар биле тараачыннарның эвилели—социалистиг революцияның тилел-гезин эргежок чугула чүдүл, про-летариат диктатуразының дээди принцип болур. Эңне мурнакчы болгаш чайгыш чок революсчу аггы болур пролетариат капиталист-терниң болгаш помещиктерин дар-далындан бүгү күш-ажылчы масса-ларын хостакчызы, чаа ниятелил тургузуун тургузары дээш демисел-ге удурткучу болур хүлээлтелиг деп марксизм-ленинизм өөредип турар. Экономиктиг байдалын талазы-биле ытгалдык болза-даа, күш-ажылчы тараачыннарның амды-ралчы үндезин эрге-ажыктары сөө-лүнде кээп ажылчын аггынын эрге-ажыктары-биле дүгүп турар. Ка-питализмге ажылчын аггындан эвээш эвес дарлаттырган тараачын нар өзүлүг хостуг болгаш аас-ке-житки амдыралды чүгле пролетари-аттың удуртулгазы-биле чедип ап болур.

Ындыг болза-даа бодунуң улуг сорулгаларын боттандыраарына про-летариат бүгү ажылчы чоңар-биле, хамыктың мурнунда тараачыннар-биле эвилелди хереглеп тур-дар деп Ленин биле Сталин айтып чорааннар. Ажылчын

аггы болгаш оң авангарды—Коммунистиг партия социализм тил-гелзениң эрге-ажыктары дээш ол эвилелди быжыдарының болгаш хөгжүдериниң дугайында, оон иш-тинге ажылчын аггының удурткучу ролун күштелдеринин дугайында могаг чок сагыш салыр ужурул.

Коммунистиг партияның удурту-газы-биле делегейге бир дугаар соци-алистиг ниятелилди тургускан болгаш амгы үеде коммунизмче бу-зурелдиг бурунгаарлап оар Совет Эвилелиниң улустарының үлегери ажылчын аггы биле тараачыннар-ның чартыкчы улуг күжүн бүгү чер бөмбүрзениң ажылчы чоңарына херек кырында көргүзүп турар.

Улус демократиязынын чурттары-ның коммунистиг болгаш ажылчын партиялары Совет Эвилелиниң Ком-мунистиг партиязының эң байлак дуржулгазына дайнып алгаш, ажылчын аггы биле тараачыннар-ның эвилели могаг чокка быжыг-лап, ол эвилелде ажылчын аггының удурткучу ролун күштелдирип ту-рар.

Европаның улус демократиязы-ның чурттарына ажылчыннар биле тараачыннарның эвилели фашистг желекчилерге удур патриотчу күш-терниң демиселиңиз үезинде быжы-гып эгелзэн. Ол демисел тодаргай илеретинген антимпералистг ха-рактерлиг болуп турган. Ол чорук фашизмге кулдаандырган улустуң эң калбак массаларынын амдыралчы эрге-ажыктарына дүгүп турган. Оң-биле кады ол демисел фашист-тер-биле эвилелдешкен помещиктер-ге болгаш улут буржуазияга удур-ланган турган. Калбарып үнген ол демиселди үезинде ажылчын аггы коммунистиг партияларын удур-

тулгазы-биле чорааш, фашизм-биле тутчуп өскен реаксылыг буржуа-помещиктиг корум-чурумнарны узук-каарыңче улус массаларын мобили-заптап, буржуа партияларын улус-ка удур характерлиг болуп турарын сойгалап илередип, тараачыннарга буржуазиянын саядынын чок кылы-рыңче, бодунуң тараачыннар-биле эвилелин быжыгларынче чүткүп турган. Оң-биле ажылчын аггы калбарып үнген демиселге бодунуң гегемониязын хандырган. Буржуа-демократтыг революцияның сорул-галарын чедишкенин шиптирлээр болгаш оң соонда ажылчы чоңар-ны болгаш мөчүтүргөн массалар социалистиг революцияга баш-тап кириер арганы ол чорук ажыл-чын аггыга берген.

Улус-демократтыг революциянын тилзени улустуң калбак массала-рының холунче эрге-чагырганын шилчезини ол болган. Демократтыг чактарга удурткучу рол ажылчын аггыга хамааржып турган. Буржуа партияларын удурланышыктын ажил тилевышаан, улус демокра-тиязынын чурттарынын коммунистиг болгаш ажылчын партиялары ниятелил амдыралының калбак де-мократчыдылганын чоруткандар. Ажылчын аггы-биле тараачыннар-ның эвилелин быжыгларынча, а ын-дыг болганда революцияның оон ындайгы чорудулганын чер талазы-биле чаартылгалар канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыг болган, ол чаартылгаларын коммунистиг пар-тияларын инициативызы-биле бол-гаш удуртулгазы-биле боттандырган.

Теп болгаш Муруну-Чөөн Европа чурттарынын тараачыннары буржу-аз-помещиктиг тургузугнуң үезинде чер талазы-биле көстүп көрбээн че-

динместээшкениг таваржыг, поме-щиктериниң талазындан хайыражок мөчүтүлдө көрүп чороаннар. Чж-жээ, Польшага ажил-агыйларынын 87 хууун, черниң 32 хууун ээлеп турган, мыңаарга чангыс хуудан даа эвээш улут ажил-агыйлар бо-дунуң эргезинге черниң 47 хууун ту-дуп турган. Венгрияга ажил-агый-ларын чартык хуу хире кезээ чер-ниң 43 хууун эжелеп турган.

Ажылчын аггы көдзениң ажил-ишчилерин помещиктерге удур шипти-рилдиг демиселче, помещиктерниң черин хуваажырыңче кыйгырып тур-ган. Реакцияның каржы удурла-нышыктын тураа-даа, помещиктер-нин черин тараачыннарга шилчидип берген. Эң-не карангы реакциялыг күштериниң чөдөңгө—помещиктер-нин агызы узуткатынган. Европаның улус-демократтыг чурттарынын тараачыннары улус эрге-чагыргазы-ның холундан 15 миллион гектар черин ап, бедик хөлзөи төлөвинер-ден болгаш аар дарлалдан хостал-ганнар.

Чер реформанын чорудуп тургаш, коммунистиг болгаш ажылчын пар-тиялар болза, төөгүлүг хөгжүлдөзи-нин онзагай чүүлдериниң ужурун-дан Европаның улус-демократтыг чурттарынын тараачыннарында бо-дунуң чер үчастогунче онза күштүт тыртылар чорук шаандан бээр бар болуп келген дээрзин барындаап турган. Ажылчыннар биле тараачы-нарнын эвилелин быжыгларынның эрге-ажыктары дээш улус демокра-тиязынын чурттарына черле хуу өңчүну улус революциязынын тил-ленинин соонда-даа хевээр артты-рган. Помещиктерден хунаап алган черниң кол нурууун ыды болгаш ортумак тараачыннарга шилчидип берген.

Улус эрге-чагыргазындан чер бол-гаш хосталганы алгаш, улус-демо-кратиязынын чурттарынын күш-ажылчы тараачыннары ажылчын аг-

гыны долгандыр улам сырый кат-тык берген. Ажылчын аггы-биле эвилелдешкениң ачызында олар паннар болгаш боарларын чүе-чүс чылдардагы дарлалындан мөңгөдө адырлып, ажылчын аггы-биле кады боттарынын чурттарынын дег эрге-лиг ээлери апарганнар. Ол болза, оң соонда социалистиг революция-нын чедишкенин болурун хандыр-ган шиптирлиг чүүлдерниң бирээни болган.

Улус демократиязынын чурттары-нда чорудуп турар социалистиг ин-дустриализациянын политказы чү-ле ажылчын аггынын эвес, харын тараачыннарның үндезин эрге-ажы-ктарына дүгүп турар. Бүгү улус ажил-агыйынын эде тургузуушуңун хандырбышаан, ол политика көдээ ажил-агыйны техника-биле дерип чепселзериңге эргежок чугула ма-териалды суурну тургузууп турар. Социалистиг аар индустриянын тургу-зуушкуну чедишкенин болган ту-дум, амгы үениң көдээ ажил-агый машиналарын, химиктиг удобрение-лерни көдээ улам хөйү-биле ап ту-рар дээрзин улус демократиязынын чурттары

Улустуң политиктиг консультативтиг Чөвүлелиниң бүгү-кыдат комитетидеи

ПЕКИН. Сяньхуа агентилелиниң дынадының өзүгү алырга, июль 8-те Пекинге Кыдаттың улустуң политиктиг консультативтиг Чөвүлелиниң бүгү-кыдат комитетиниң делегир хуралы болган, анда Женева чөвүлөл хуралының дугайында, Индияга болгаш Бирмага чоранының дугайында база кыдат-вьетнам чугаалажышкынарның дугайында илеткелди Кыдат Улус Республиканың Улустуң Чазаның күрүениң административтиг Чөвүлелиниң премьери болгаш даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лай кылган. Комитеттин кезигүнери Ли Цан-шэнь, Чжан

Боцзюнь, Хуан Янь-пэй, Сой-хэ, Го Мо-жо болгаш оон-даа өскелер боттарының чугааларына Чжоу Эн-лайны илеткелди бир үнбиле чүүлдүгү деп көргөннер. Чжоу Эн-лайның Индияга болгаш Бирмага чораны-биле база кыдат-вьетнам чугаалажышкынар-биле демделетинген чедишкени олар бүрүн долузу-биле илергейлеп, а ол ышкаш Женева чөвүлөл хуралында кыдат төлөө-лериң ажал-чорудулгазын чүүлдүгү деп көргөн. Хуралга Мао Цзэ-дун дарга олурушкан.

(СЭТА).

Вьетнамның информация агентилелиниң директорунга Вьетнамның Демократтыг Республиказының президентизи Хо Ши Минниң харылары

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң директорунун салган эзэн каш айтырыгына Вьетнамның Демократтыг Республиказының президентизи Хо Ши Мин июль 6-да харылаан деп Вьетнамның информация агентилели даянаткан. Айтырылар болгаш харылар дараазында бо тур:

1-ги айтырыг: Индий-Кыдатка тайбыңы катеп тургузар айтырыгың талазы-биле Женева чөвүлөл хуралының депшилгеиниң дугайы болгаш чөвүлөл хуралдың перспективаларының дугайың дээрги президент силер канчаар көрүп турар силер?

Хары: Индий-Кыдатка тайбыңы катеп тургузар айтырыгың талазы-биле Женева чөвүлөл хуралының депшилгеиниң дугайың болгаш чөвүлөл хуралдың перспективаларының дугайың дээрги президент силер канчаар көрүп турар силер?

Хары: Индий-Кыдатка тайбыңы катеп тургузар айтырыгың талазы-биле Женева чөвүлөл хуралының депшилгеиниң дугайың болгаш чөвүлөл хуралдың перспективаларының дугайың дээрги президент силер канчаар көрүп турар силер?

(СЭТА).

Герман Демократтыг Республиканың чазаның медеглели

БЕРЛИН. ГДР-ниң премьер-министриниң чанында парлага ведомствоу Герман Демократтыг Республиканың министрлер чөвүлели премьер-министри Отто Гротевольдуң саналың өзүгүгү дараазындагы медеглелди чарлаан деп дынадыл турар: «Европаның камгалал нитиыле жылгезиниң» дугайында керээни Францияны күштүгү болдуруп бадылаары албадар сорулга-биле, Францияга хамаарыштыр Аденуэр-ниң чөвүлөл коргудушкынары бүгү делегейге болгаш азияны француз хөй-нитиниң ортузунда улуг дүвүрээни хайныктырган. Германия эртен үениң көрүп эртен уржуктуг дуржулгаларың кирбиз дээш үнер чагылынып турар.

Герман Демократтыг Республиканың чазана Аденуэр немец улустуң мурунунда чүве чугаалаар эргези чок деп түгү шиптирли-биле медеглел турар. Аденуэрниң чугаазы болгаш ажал-херээ тайбыңы немец улустуң хөй мурузуң күзел-чүткүдүгү шуут удурланышкы болуп турар. Германияда демократтыг күштерин болгаш бодунуң улдузунга, а ол ышкаш Европаның улустарының өлүмү болгаш човулаа хилиячкети таварыштырган делегейниң ийи дайыннарын өскүдүп үндүргениниң та-

лазы-биле кем-буруулуг калчаалы алаан негекчи шовинистерниң аразында шудургу демисел чоруп турар. Аденуэр Герман империализмин курнуңдагы политиканы үргүчүлөп турар. Бистин улдузуңуң демократтыг күштери анда шиптирли-биле удурланып, Европаның бүгү улустары-биле тайбың болгаш найырдалды харылаалары доктадып тургузарыңа чүткүлдүг оралда-дып турар. Бидиң политика немес-даа, француз-даа улустарың амыдыралчы эрге-ажыктарыңа тааржы, Европаның өске бүгү улустарының амыдыралчы эрге-ажыктарыңа дүжүп турар.

Герман Демократтыг Республиканың чазана бижык тайбыңы болгаш француз улус-биле найырдалдык жожа-хелбээ харылаалары хандыраары дугайында немец улустуң негелдизи Барын-Германияны демократтыг күштериниң өзүлдүзүнчө, тайбың чөвүлөл ийи улустарга айылы чок чорукче чедирип келир дээрзинге бүзүрели илередиң турар. Немец улустуң демократтыг күштери Аденуэрниң Барын-Германияны Барын Европаның жандармы кылдыр дээр оралдажышкынарыңдан оранчок артык күштүг болур.

(СЭТА).

Индонезияның премьер-министри Састроамиджойоңуң медеглели

ДЖАКАРТА. Солуннар Индонезияның премьер-министри Састроамиджойоңу медеглели парлап турар. «Бистин тайбыңы тура сорувус, бир эвес олчө күзел азий улустарың эрге-ажыктарың барымдалаар болза, тилээниң туруп болур. Бир эвес азий улустарың эрге-ажыктарың баксырадып турар консервативтиг политиканы узуткаар болза, тайбыңың болгаш азий улустарың эрге-ажыктарың камгалаарыңча уланган ол тура сорук тилээр апаар» деп ол медеглээ.

Делиге болгаш Рангунга Чжоу Эн-лайның чугаалажышкынарының чугула уjur-дузалың Састро-

амиджойо онзалап демдеглээ. Джакартага Күр-ның садыг төлөө-лериң чоранынга хамаарыштыр премьер-министр болза, ол дээрге чүгүле Индонезияның эвес, харын Азияның бүгү улустарыңа ажыктыг бараан болур» деп чугаалаан.

«Берита Индузюэ» солун редакция чүүлүңгө премьер-министриниң медеглели байырлап бижвишсаң, сөөлгү үениң дургузунда делегейге чүгүле Кыдат Улус Республикага эвес, харын бүгү делегейде тайбыңы камгалаарың политиказын деткип турар кандыг-даа азий чүткө аажок ажыктыг буруңгаар шмчээшкениңер болган деп айтып турар.

(СЭТА).

Ажылчын аңгы биле тараачынарның эвилели — улус-демократтыг тургузугнуң бузулбас үндезини

(Төңчүзү).

Муракчы агротехниктиг дуржулганың непердикчилери—күрүениң көдээ ажал-агыйлары улус демократияның чурттарында дык көвүдээ.

Улус-демократтыг чурттарың ажалчын аңгызы черни коллективтиг ажалчын аңгыларга чингедип бээриниң дугайында улус саягы салып турар. Ол чурттарда көдээ ажал-агыйның бүдүрүлгө кооперациязын эзэн каш хевирлери бар. Тараачын кизи буруз кооператив шмчээшкенин бодунга эң-не чедип-гир болгаш бидингир хевиринге кирип алыр аргалыг.

Европаның улус-демократтыг чурттарыңа бүдүрүлгө кооперациязың эң негелдизи эң бөдүң хевир болза, бодунуң үзүндө Совет Эвилелинге турган, черни кады ажалчыл кылырын эштелгелери хевирлиг каттыжышкынар болуп турар.

Улус-демократтыг күрүне-биле бүдүрүлгө кооперациязын эң негелдизи хевир Болгарияның күш-ажыкчы кооперативтиг чер ажал-агыйлары (ККЧА) хевирлиг кооперативтер болур. Оларда бүдүрүлгөн бүгү кол чепектерин болгаш күш-ажыкчы каттыштырган. Кооперативтиг кезигүнери чангыс кылдыр мөөңнөн черни кады ажалчыл турар, ыңчалза-даа олар боттарының кооперативче кырген черин өңү кылып алыр эргезин хевээр артырып турар. Күш-ажыкчы организа-аарын болгаш чер ажалчын кооперативтер эргеп баштаары бистин көдээ ажал-агый артельдериниң принципин өзүгүгү тургузуп турар. ККЧА-ның орулгаларының кооперация кезигүнериниң хууда херге-гел-

деринче чоруп турар көзөн чер хуваалдазының хемчээлин барым-даллап тургаш улештерер.

Европаның улус-демократтыг чурттарында көдээ ажал-агыйның бүдүрүлгө кооперациязы социализмниң шиптирлиг болуп турар. Бүдүрүлгө кооперативтериниң чамдык хевирлеринде чер талазы-биле хуу өңчүрү бар болуп турары пролетариат диктатуразының күрүениң үзүндө кооперацияны социализмге характериниң дугайында нити чүүлдү содулай турар.

Бүдүрүлгө кооперативтеринде дүжүт, малдың продуктулуу, а ыңды болганда орулгалыг чорук база ийи-чангыстың ажал-агыйларында-зындал дык бедиң дээрзин амыдырал тодаргай көргүзүп турар. Бо талазы-биле мооң адаанда чикети чугаалаарга ла четчир. 1953 чылда Болгарияны күш-ажыкчы кооперативтиг чер ажал-агыйның тараазының дүжүттү ийи-чангыстың ажал-агыйларында дүжүттөн мыңчаар ашкан: кызылса—21,7 хуу, кукуруза—18,5 хуу, чигир сөөк—27,7 хуу, хөвө—32 хуу.

Көдээ ажал-агыйның бүдүрүлгө кооперативтеринде улус демократиязын чурттарында тараачынарның дык хөй кези каттышкан. Чижээ, Болгарияда бүдүрүлгө кооперативтери бүгү тарылга шөлүңү 60 хуузу, Чехословакияда—33 хуузу, Венгрияда 18 хуузу, Польшада—9 хуузу каттыштырып турар.

Бүдүрүлгө кооперациязының хөжүлдэз ажалчын аңгыны долган дур тараачынары улам сыйып каттыштырып, тараачын кижини социализм тургузушкунуң шуут киржикчи кылып турар болгаш көдээ социализм хевириниң бүдү-

рүлгезин тургузарың хандырып турар.

Көдээ ажал-агыйның социализмге индустриализациянычч улангышкыны боттандырышсаң, коммунист болгаш ажалчын партиалар база улустуң эрге-чагыргазы болза, күш-ажыкчы тараачынарның ажал-агыйның хөгжүүрүңгө таарымчалык байдалдары тургузарының дугайында база саягы салып турар. Улустуң эрге-чагыргазы ажал-агыйның продуктулуу күдүрениң талазы-биле тараачынарга идепкейлиг дүзалажып турар.

Улус демократиязының корум-чүрүмүнү үзүндө тараачынар дайын мурундагызыңдан эки чурттап турар дээрзин амы үеде чаа нитилел тургузуунуң дайзынары безин аргажоктуң кырыңдан минип турар.

Ыңчалза-даа улус демократиязын чурттарында социализм тургузушкуну бергелер чокка чоруп турар деп бодаар болза шын эвес болур ийи. Ындыг бергелер чайлаш чок. Ол болза өзүлдүн бергелдешкениңер болур, база чаа нитилел тургузуунда олары ажып тилээринге бүгү байдалдар бар. Кол бергелдешкениңер болза, үлетпурге чигээт база чоңун аш-чөм хергелдешкениңер көдээ ажал-агыйның хөгжүлдүзүниң дык жожаудан турарында болуп турар. Чижээ, Польшаның каттышкан ажалчын партиаларының ийиңа сөөдүзүнче айтып турганы-биле алырга, 1950 чылдан 1953 чылга чедир үениң дургузунда улусчу Польшага үлетпур продукциязы 118 хуу, ыңчалза көдээ ажал-агыйның продукциязы чүгө 10 хуу өскөн.

Улус демократиязының чурттары-ның коммунист болгаш ажал-

ужур-дузалының дугайың дээрги президент силер биске дынадып, чаагай дуза көргүзүп болур ирги силер бе?

Хары: Күр-ның болгаш Индий Республиканың премьер-министрлериниң кады кылган медеглели, а ол ышкаш Күр-ның болгаш Бирма эвилелиниң премьер-министрлериниң кады кылган медеглели кайгамчык улуг уjur-дузалык болуп турар. Ол кады кылдыңан ийи медеглелдер бүгү делегейниң улустарының болгаш азияның Азияның улустарының тайбыңы күзел-чүткүлдүрүңгө дүжүп турар. Күр-ның болгаш Индий Республиканың премьер-министрлериниң кады кылган медеглелинде, а ол ышкаш Күр-ның болгаш Бирма эвилелиниң премьер-министрлериниң кады кылган медеглелинде беш чугула принциптер кирип турар: девискээр талазы-биле бүдүн турар чорукту болгаш бот эргени кайы-кайызының хүндүлөжүрү; халлашпазы; бир-бирээниң иштиги херектеринге кирешпези; дең эрге болгаш бот-боттарыңа ажыктыг кылдыр кырып чорук; тайбың кожа-хелбээ турары. Ол принциптери индий-кыдат айтырыгы шиптирлеп таарыштыраарыңа база ажыгдал, болур. Вьетнам улус ол ийи кады кылдыңан медеглелдерге изиг байырын чедирип турар болгаш ол кады кылдыңан медеглелдер Азияга болгаш өске-даа делегейге тайбыңга чигиниң чок илгин бээр дээрзинге бүзүрөп турар мен.

3-кү айтырыг: Францияның премьер-министри Мендес-Франс Францияның национал хуралына июль 17-де бодунуң чугаазыңа индий-кыдат айтырыга хамаарыштыр Индий-Кыдатка дайынны соксадыры дүргени-биле боттарың уjurлуг деп чүгүлэан. Дээрги Мендес-Франстың медеглелиң дугайың дээрги президент канчаар көрүп турар силер?

Хары: Дээрги Мендес-Франстың күзелин изии-биле байырлап турар мен, ыңчалза-даа, Индий-Кыдатка дайынны соксадыры дүргени-биле боттандыраар төлөө, Женева чөвүлөл хуралының чедишкениң болуруңа шалтыктаарың болгаш ону үзүлдүрени оралдажып турар америк империализмниң политиказын үзе шавар уjurлуг бис.

(СЭТА).

Эйзенхауэрниң медеглели

ВАШИНГТОН. Июль 7-де президент Эйзенхауэр парлага конференциязыңа чүве чугаалап тургаш, Кыдатты КНО-га кириринең шуут удурланып чугаалаан.

Кыдат болза, Каттышкан Нашилар Организациязыңа удур дайынның байдалында туруп турар деп Эйзенхауэр бадыктап турган. Ол Кыдат Улус Республиканың адыңга мырыңай барымдаа чок элээн хөй буруудалыгаларың чугаалап, кылдаттар Соңу Кореяны эжелеп ал, Индий-Кыдатты кудайлар алдыңа деткип турар деп медеглел турган.

Кыдат чазактың төлээлекчилерин ол организацияга кириген таварыла-гада Каттышкан Штаттар КНО-дан

үңүп чорурунуң дугайында негелдени талазы-биле бодунуң саналонады дынадып деп делегейге хары кылдыр. Эйзенхауэр ол айтырыгы элекке шиптирлээрине удурланып чугаалаан. Бир эвес Каттышкан Штаттар КНО-га Күр-ну кириринең дугайында айтырыгы талазы-биле аштырышкына таварыш болза, Каттышкан Штаттар кандыг хемчегелерин алдырың дугайында айтырыгы ыңчал шиптирлээр апаар деп ол медеглээ. Президент оон бодаалы-биле алырга тулчуушкунга бүрүн аштырышкына аңа таварышпаан шагда ол кажанда дүжүп бербес деп медеглээ.

(СЭТА).

Барын болгаш Чөөн чүктерниң аразыңа садыглажышкын дугайында айтырыг талазы-биле англи-америк чугаалажышкынар

ВАШИНГТОН. Даштыкы операцияларның эргелелиниң удурткучу Стассен биле Англияның садыг министри Торникрофтун аразыңа июль 3-те эгелээ чугаалажышкынары июль 7-де дозулган. Барын болгаш Чөөн чүктерниң аразыңа садыглажышкын дугайында айтырыга хамаарыштыр чугаалажышкынары элээн хөй айтырыгларың талазы-биле дугуржулга чедип алырың аргазын берген деп чарлатыңан допчу дынадылган бадыткап турар.

ПАРИЖ. Франс агентилелиниң корреспондентизиң дамычыл турарың өзүгүгү алырга «Барын болгаш Чөөн чүктерниң аразыңа садыглажышкын дугайында айтырыгы талазы-биле Стассен биле Торникрофтун аразыңа Вашингтонга дозулган чугаалажышкынары болгаш Чечальда чокта чна Эйзенхауэр-биле чугаалажышкынарының үзүндө хүлээп алдыңан шиптир англичаннарың болгаш американнарың аразыңа санал-оңалдарда чөвүлдээр хевизигине-ле чавырыдырган... Ол чугаалажышкынары херек кырында англичаннарың кордап тур-

ганы ыңдыг түңнелдерге канчаарга-даа чедирбээ».

«Шынар-ла кайы-даа талалар боттарыңа чамдык дүжүп беришкенини кылган, ыңчалза-даа англичаннарың кол деп санап турары чамдык айтырыгларың талазы-биле чөвүлдээр турбушаан. Хайгыраакың айтып турарың өзүгүгү алырга, АКШ болза, «ССРЭ-же болгаш улус демократиязының чурттарың сөөртүп киририн хоруг-дана барааннарың данзызыңдан элээн хөй станоктарың болгаш ыңы-бүрү хевирлиг судноларың казыыр дээр англичаннарың күзел-чүткүлүн бодунуң чогумча чок көөр чоруун хевээр арттырып алган ышкаш болуп турар».

«Нитиың-биле Стассениң Торникрофт-биле чугаалажышкынарының түңнелдери Лондонун политиказы биле Вашингтонун политиказының аразында туруп турар ол чөвүлдээр-биле холбаштыр чиктизинишкини хайныктырбас уjurлуг» деп хайгааракы түңнел бижээ.

(СЭТА).

Районга спорт маргылдаазы

Тожу районун төвү—Тоора-Хем суурга спорттуң район маргылдаазы болуп эрткен.

Оолдар болгаш урууларның граната октаарың маргылдаазы баштай эгелээ. Оолдардан Пакулин 50 метр, В. Чернов 49 метр октаап, бир-ийиңи черлерни элээттинер. Уруулардан эмчи Гринбина 26 метр октаап бирги черни алган. Черниң узунуңа башкы Шогжал 5,80 метр, уруулардан Синягина 4,5 метр халааш бирги черни алганнар. Оолдарың 4 командалыңың 1,500 метр черге чадаг чазыңың маргылдаазыңа Тоора-Хем сууруң романдазы 3 минута 49 секундада

келгеш бирги черни, «Совет Тыса» колхозтуң командазы 3 минута 52 секундада келгеш ийги черни алган.

32 мөгелерниң күрөжи көрүкчүлериң сонуургалың хайндырган. Уш салгының соонд 4 мөгө арткаң, олар шуйту «Совет Тыса» колхозтуң мөгелери. Түңнелинде хоочун мөгө Самыялак шуйткен, анык мөгө Баайбан үжүрүлөшкен.

Шиндик 13 айттарың 10 километрге чарык болган. Анда районун чедип чыл шкколазың шавылар ады эрткен, оон соондан районун торуг ады келген.

В. ТАМДЫН-ООЛ.

ажал-агыйларының хемчээли боттуп өзүп турар. Чижээлээр, улусчу Польшага көдээ ажал-агыйны хөгжүдерине капитал чарыгдалар эртен чылы-на 1949 чылдагызыңдан ийи ажал катеп хөй болган, ыңчалза 1953—1955 чылдарда көдээ ажал-агыйны хөгжүдерине алды миллиард леини (акшаны), азы 1950—1952 чылдагызыңдан ийи ажал катеп хөйү үндүргөн, хуу ажалдыг тараачынарның болгаш бүдүрүлгө кооперативтериниң эрге-ажыктарың барымдалааш, сөөлгү үеде улус демократиязын чурттарында көдээ ажал-агый продуктуларының күрүениң садык алыр өртектериң бедиктен, ол продукт-лары күрүнеге ыяла-выла дужазың нормаларың чингеткен болгаш үндүрүг оонаалдының хемчээлдерин бичелеткен. Улустуң эрге-чагыргазының тывыскаң чингелдеринден Чехословакияның тараачынарың алган олчаажы эртен чылың үш миллиард крен (акша) болган. Болгарияга күш-ажыкчы бүдүрүлгө кооперативтери төлетимез үндүрүлгөни болгаш өске-даа өрелери күш чок болдурганмың ачызында 1953 чылда 450 миллион лез (акша) камнап алганнар. Тараачынарың чаагай амыдыралың дугайында, ажалчыннарың болгаш тараачынарың эвилелин бижылаарың дугайында коммунист болгаш ажалчын партиаларың мога чок саягы салышкыны бо бүгүден тодаргай илестип турар.

Машина-трактор станцияларың дамыштыр көдээни чаа техника-биле эки хандырың көдээ ажал-агыйның улам ыңай хөгжүлдүзүн иди бээр. Социализм индустриализацияның политиказы боттандыра талазы-биле улус демократиязын чурттарының чедишкени көдээ ажал-агый машиналарының бүдүрүлгөни дык улгаттыр арганы берип турар. Чижээ, Польшаның каттышкан ажалчын партиаларының

шиптирлерин өзүгүгү 1955 чылда Польшага бо үениң көдээ ажал-агый машиналары эртен чылдагызыңдан ийи катеп хөйү бүдүрүп үндүрүп турар апаар. Улус демократиязын чурттарында механизаторларың, агрономнарың болгаш көдээ ажал-агыйны өске-даа тускай эртемниң-лериң кадрларың белеткээрине хөй чүүлдериң кылып турар.

Улус демократиязын чурттары-ның коммунист болгаш ажалчын партиалары болза кооперативтери иштинден сулардыры-биле олчө шургуп кирири оралдажып турар аңгы дайзынарының чименишкин-нерине хамаарыштыр бедиң серемчелдиг болурунуң өзүзүң көдээниң ажал-ишчилериң кижизидип турар. Күш-ажыкчы тараачынарың эң-не кааж болгаш кара-саягыштыр дайзынары—кулак байларның кааж оштары сойгалап илередерине тараачынары коммунист болгаш ажалчын партиалар өөредип турар.

Коммунист болгаш ажалчын партиаларың көдээ ажал-агыйны хөгжүдериниң талазы-биле хемчегелерине күш-ажыкчы тараачынар канчаар-да аажок улуг көдүрүшкүн-биле уjurлашканнар. Көдээниң ажал-ишчилери ол хемчегелери амыдырал чедишкенин боттандыра дээш демисеп турарлар. Көдээ ажал-агыйны дүргөн көдүрүшкүнү дээш демисел болза, социализм дээш, чедимчел чорук дээш, аас-кежиктиг амыдырал дээш демисел болур.

Ажалчы чоннарың амыдырал денелин дүргөн көдүрүңниң программазын чедишкенин боттандыра улус демократтыг тургузуунуң бузулбас үндезин, оон күжүң болгаш тилетирбес чоруунуң үнер дөзү—ажалчын аңгы-биле тараачынарың эвилели улам быктырат.

И. ДУДИНСКИЙ.

Харымсалгалыг редакторунуң оралакчы М. Н. ЛЮНДУП.